

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
PIOTR MIKLIS

KAP.410.1.3.2025

Pan
Radosław Sikorski
Minister Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 45 – Sprawy zagraniczne

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Spraw Zagranicznych, al. J. Ch. Szucha 23, 00-580 Warszawa (zwane dalej: Ministerstwem lub MSZ).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Radosław Sikorski, Minister Spraw Zagranicznych od 13 grudnia 2023 r. ¹ (zwany dalej: Ministrem lub Ministrem SZ).
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Paweł Łukasiewicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/03/2025 z 7 stycznia 2025 r. 2. Andrzej Brunejko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/04/2025 z 7 stycznia 2025 r. 3. Maciej Szczepański, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/05/2025 z 7 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 grudnia 2023 r. nr 1131.45.2023 o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 1383).

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 45 – Sprawy zagraniczne oraz ocena wykonania planu finansowego MSZ (dysponenta III stopnia).

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych (dalej: Rb-27) z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 45 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia,
- szczegółowej analizy wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie,
- analizy wybranej próby przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa w ramach części 45.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.; dalej: ustawa o finansach publicznych lub ufp.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 roku w części 45 – Sprawy zagraniczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono, że wydatki zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i innych przepisach, z wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości, które polegały na:

- dokonaniu zakupu usługi szkoleniowej z pominięciem przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵ oraz Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 14 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (dalej: Regulamin), co stanowiło naruszenie art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp oraz § 1 Regulaminu,
- dokonaniu zakupu urządzeń uniemożliwiających nielegalne pozyskiwanie dźwięku i obrazu z naruszeniem § 32 ust. 1 i 3, §§ 33-35 i § 38 ust. 1 pkt 2 Regulaminu,
- dokonaniu blokady planowanych wydatków w wysokości 212,2 tys. zł z opóźnieniem wynoszącym 180 dni, co było nierzetelne,
- niezapewnieniu bezzwłocznego zawarcia sześciu z 10 objętych badaniem umów dotacji z podmiotami wyłonionymi w otwartych konkursach, tj. zawarcia ich od 39 do 61 dni od ogłoszenia wyników konkursów, co było niezgodne z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶,
- nierzetelnym przeprowadzeniu naboru wśród pracowników MSZ do udziału w programie „The Challenge of Leadership dla wyższej kadry kierowniczej na 2025 r.”,
- przewlekłym prowadzeniu przez MSZ siedmiu z 10 kontroli zadań publicznych finansowanych ze środków dotacji, co było nierzetelne,
- niewydaniu aktualnej procedury tworzenia kopii zapasowych systemów teleinformatycznych MSZ, pomimo upływu prawie 1,5 roku od utraty mocy obowiązującej poprzedniej procedury, co było niezgodne z § 9 ust. 1 *Polityki bezpieczeństwa teleinformatycznego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz w placówkach zagranicznych*.

Stwierdzone ww. nieprawidłowości nie spowodowały obniżenia oceny ogólnej, natomiast wskazują na nie w pełni skuteczny nadzór i kontrolę dysponenta części 45 nad wykonaniem budżetu państwa, sprawowanym na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, dalej: Pzp.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.; dalej: udpp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na 2024 r.⁸ w części 45 – Sprawy zagraniczne zaplanowano dochody w kwocie 300 745,0 tys. zł. Na koniec 2024 r. zrealizowano dochody w kwocie 249 363,4 tys. zł, co stanowiło 82,9% planu po zmianach. Niższa niż zaplanowano realizacja dochodów budżetowych wynikała głównie z niższych wpływów z opłat paszportowych i opłat konsularnych, a także z rozliczenia różnic kursowych z dochodów placówek zagranicznych wykazanych w sprawozdaniach, przeliczonych po kursie średnioważonym ustalonym przez NBP, a wysokością rozliczonych dochodów według kursów z dnia realizacji. W stosunku do roku 2023 dochody w 2024 r. były wyższe o 25 549,6 tys. zł, tj. o 11,4%.

Według sprawozdania Rb-27, na koniec 2024 r. wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 2627,4 tys. zł, w tym zaległości stanowiły kwotę 2569,9 tys. zł. W porównaniu do roku 2023 należności były wyższe o 593,8 tys. zł, tj. o 29,2%, a zaległości wyższe o 582,5 tys. zł, tj. o 29,3%. Wzrost ten wynikał głównie z przekazania do MSZ z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁹ należności w wysokości 429,4 tys. zł, na mocy ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej¹⁰. Należności dotyczyły głównie rozliczeń z tytułu udzielonej pomocy konsularnej oraz z tytułu rozliczonych dotacji.

(akta kontroli str. 70-249, 574-609, 620-703, 4482-4485, 4510-4511, 4613-4616, 4619-4620, 4622-4623)

OBSZAR

2. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 45 zostały zrealizowane w 2024 r. w kwocie 3 198 972,4 tys. zł, co stanowiło 88,0% planu po zmianach (3 637 161,0 tys. zł). Wynikało to głównie z niższych wydatków spowodowanych ograniczeniami w działalności urzędów konsularnych na terenie Ukrainy, Białorusi i Rosji, niższych wpłat składek do organizacji międzynarodowych, a także niższych kosztów organizacji i przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

Wydatki w 2024 r. były wyższe o 294 863,3 tys. zł, tj. o 10,2% od wydatków w 2023 r. Wynikało to głównie ze wzrostu wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi w związku ze zmianą kwoty bazowej oraz wpłaty do funduszu powierniczego – EU for Ukraine Fund Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)¹¹.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Ustawa budżetowa na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122, ze zm.), dalej: ustawa budżetowa na 2024 r.

⁹ Dalej: KPRM.

¹⁰ Dz. U. poz. 834.

¹¹ Zgodnie z deklaracją dokonaną podczas Rady UE ds. Gospodarczych i Finansowych (ECOFIN) w dniu 16 marca 2023 r.

Wydatki budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 482 183,4 tys. zł, co stanowiło 96,0% planu po zmianach (502 098,4 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2023 r. (391 255,8 tys. zł) były wyższe o 90 927,6 tys. zł, tj. o 23,2%. Wynikało to głównie ze wzrostu wydatków majątkowych dotyczących m.in. rozbudowy systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego, infrastruktury sieciowej i serwerowej, a także sfinansowania zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 roku.

(akta kontroli str. 70-249, 563-609, 610-703, 4482-4485, 4642-4658, 4696-4703, 4713-4718, 4734-4738, 4765-4768, 4772-4775, 4783-4786, 4792-4795, 4802-4804)

W 2024 r. w części 45 nie uruchomiono środków z rezerwy ogólnej. Z przeniesionych do części 45 środków z rezerw celowych budżetu państwa (339 107,5 tys. zł¹²) wydatkowano 312 948,8 tys. zł, tj. 92,3%.

Ze środków z rezerw celowych finansowano m.in.:

- wpłatę do funduszu powierniczego – EU for Ukraine Fund Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), zgodnie z deklaracją dokonaną podczas Rady UE ds. Gospodarczych i Finansowych (ECOFIN) w dniu 16 czerwca 2023 r.¹³,
- realizację inwestycji dotyczących budowy nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec oraz Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku¹⁴,
- rozbudowę systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego, rozbudowę i utrzymanie infrastruktury sieciowej i serwerowej, rozbudowę i utrzymanie aplikacji oraz modernizację infrastruktury końcowej użytkownika¹⁵,
- przygotowanie i przeprowadzenie głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. w obwodach głosowania utworzonych dla obywateli polskich przebywających za granicą oraz przekazanie dokumentacji wyborczej do Archiwum Państwowego w Warszawie z wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz z wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP, które odbyły się w 2023 r.¹⁶,
- realizację zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w I połowie 2025 r. oraz system motywacyjno-lojalnościowy dla członków korpusu prezydencji, pracowników oraz innych osób zaangażowanych w roku 2024 w przygotowania polskiego przewodnictwa w Radzie UE w I połowie 2025 r.¹⁷.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerw wynikało przede wszystkim z:

- niższych niż planowano kosztów organizacji i przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r., w tym m.in. w zakresie wynajmu pomieszczeń na lokale wyborcze, kosztów delegacji i diet wypłacanych członkom komisji wyborczych,

¹² Kwota ta uwzględnia zmniejszenie środków z rezerw celowych w wyniku korekt decyzji (o 11 856,8 tys. zł) oraz w wyniku blokad (o 24 973,4 tys. zł). Kwota o jaką zwiększono plan wydatków środkami z rezerw to 375 937,7 tys. zł.

¹³ Rezerwa celowa poz. 36 - Środki na finansowanie instrumentów i programów międzynarodowych instytucji finansowych, w tym Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Międzynarodowego Funduszu Walutowego oraz Banku Rozwoju Rady Europy.

¹⁴ Rezerwa celowa poz. 44 - Dofinansowanie realizacji niektórych zadań kontynuowanych.

¹⁵ Rezerwa celowa poz. 49 - Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych oraz 2000 tys. zł na nauczanie języka śląskiego.

¹⁶ Rezerwa celowa poz. 17 - Środki na finansowanie ustawowo określonych zadań dotyczących wyborów i referendów.

¹⁷ Rezerwa celowa poz. 62 - Rezerwa na przygotowanie i realizację zadań związanych z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 roku.

- niższego niż planowano zapotrzebowania placówek zagranicznych na sprzęt informatyczny w ramach rozbudowy systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- zwrotów podatku VAT otrzymywanych przez placówki zagraniczne w grudniu 2024 r., m.in. w związku z budową nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec.

Szczegółowe badanie wydatków z rezerw celowych na kwotę 180 657,5 tys. zł, tj. 53,3% środków, wykazało, że środki z rezerw zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 4-28, 704-890, 1200-2292)

W 2024 r. dysponent części 45 wydał, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 upf, 21 decyzji¹⁸ w sprawie blokowania środków na łączną kwotę 332 369,2 tys. zł (w tym blokadami objęto 24 973,4 tys. zł z rezerw celowych). Blokady wynikały głównie z nadmiaru posiadanych środków, powstałego m.in. z powodu:

- niższych niż planowano składek Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF),
- niższych kosztów organizacji i przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.,
- oszczędności przetargowych oraz niższego niż zakładano zapotrzebowania placówek w ramach rozbudowy systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz infrastruktury sieciowej i serwerowej.

Szczegółowe badanie siedmiu decyzji o blokowaniu środków na łączną kwotę 80 096,2 tys. zł, tj. 24,1% kwoty wszystkich blokad, wykazało, że blokad dokonano niezwłocznie po ustaleniu, że środki nie zostaną wykorzystane do końca roku budżetowego, z jednym wyjątkiem, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w pkt. 3.*

(akta kontroli str. 4-28, 704-890)

W 2024 r. dysponent części 45 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia dokonania wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, bądź Fundusz Pomocy.

(akta kontroli str. 4-28)

W układzie rodzajowym (według grup ekonomicznych – grup paragrafów wydatków) wydatki w części 45 przedstawiały się następująco:

Wydatki na dotacje w części 45 zrealizowano w kwocie 423 871,0 tys. zł (13,3% wydatków w części), co stanowiło 99,2% planu po zmianach (427 122,0 tys. zł). W porównaniu do 2023 r. były one wyższe o 205 193,4 tys. zł, tj. 93,8%. Wzrost wydatków wynikał m.in. z przejęcia z dniem 1 lipca 2024 r. od KPRM zadań z zakresu opieki nad Polonią i Polakami za granicą, a także zwiększenia budżetu MSZ środkami z rezerw celowych, m.in. na wpłaty do funduszu powierniczego – EU for Ukraine Fund Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz funduszu UN Central Emergency Response Fund.

Ustalono, że w 2024 r. cztery podmioty, przed podpisaniem umowy na realizację zadania publicznego ze środków dotacji, zrezygnowały z jego realizacji. Przyczyną rezygnacji było przyznanie dotacji w niższej wysokości niż określona w ofercie i umożliwiająca realizację zadania, rezygnacja partnera zagranicznego, który miał uczestniczyć w realizacji projektu, oraz brak możliwości realizacji zadania w terminie określonym w ofercie.

(akta kontroli str. 563-573, 620-703)

¹⁸ Decyzje o blokowaniu środków były wydawane w lipcu (jedna decyzja), wrześniu (jedna decyzja), październiku (jedna decyzja), listopadzie (cztery decyzje) oraz w grudniu (14 decyzji).

U dysponenta części 45 kontrolą objęto 12 umów o dotacje celowe zawarte w 2024 r. na łączną kwotę 12 605,1 tys. zł oraz przekazywanie dotacji podmiotowych dla Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Polskiego Komitetu do spraw UNESCO¹⁹. Łączna kwota wydatków objętych badaniem w próbie dotacji²⁰ wyniosła 34 578,1 tys. zł, tj. 16,2% wydatków na dotacje i 1,1% łącznych wydatków poniesionych w części 45 w 2024 r.

Kontrola wykazała, że udzielanie dotacji celowych beneficjentom następowało na podstawie umów sporządzanych zgodnie z wymogami określonymi w art. 151 ust. 1 i 2 ufp. We wszystkich zbadanych przypadkach sprawozdania z realizacji dotowanych projektów zostały zatwierdzone przez MSZ w terminie określonym w ufp. Dotacje podmiotowe przekazywano zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem.

(akta kontroli str. 5445-6701, 6734-6898, 7107-7167, 7175-7306, 7580-7587)

W ramach działań nadzorczych i kontrolnych Minister SZ – na podstawie art. 17 udpp, a także zgodnie z § 25 zarządzenia nr 26 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowych i zatwierdzania ich rozliczenia²¹ – w 2024 r. objął kontrolą 10 zrealizowanych projektów. Ustalono, że w przypadku siedmiu projektów kontrola MSZ nie została zakończona, pomimo upływu ponad ośmiu miesięcy od jej wszczęcia, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w pkt 6.

(akta kontroli str. 6958-7013, 7481-7548)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 248 414,1 tys. zł (7,8% wydatków w części), co stanowiło 92,4% planu po zmianach (268 864,4 tys. zł). W porównaniu do 2023 r. wydatki te były niższe o 12 771,0 tys. zł, tj. o 4,9%. Zrealizowane wydatki dotyczyły m.in. finansowania dodatków zagranicznych i walutowych, a także zakupu odzieży służbowej i roboczej.

(akta kontroli str. 563-573, 620-703)

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 2 208 283,8 tys. zł (69,0% wydatków w części), co stanowiło 86,0% planu po zmianach (2 569 130,4 tys. zł). Niższe wydatki wynikały m.in. z niższych kursów walut przyjętych do sprawozdania wobec pierwotnie planowanych przez placówki zagraniczne, zmniejszenia dofinansowania Telewizji Polskiej S.A. w likwidacji i mniejszego niż założono uczestnictwa pracowników w pracowniczych planach kapitałowych. Wydatki te były wyższe niż w 2023 r. o 18 463,0 tys. zł, tj. o 0,8%.

(akta kontroli str. 620-703)

Wydatki na wynagrodzenia w 2024 r. wyniosły 480 854,2 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach (według sprawozdania Rb-70). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 12 201,94 zł²². W porównywaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w roku 2023 wzrosło o 1 953,81 zł, tj. o 19,1%.

W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w części 45 wyniosło 3284 osoby i w stosunku do 2023 r. zwiększyło się per saldo o 32 osoby (tj. o 1,0%).

¹⁹ Kwota dotacji dla Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych wyniosła 20 363,0 tys. zł, a dla Polskiego Komitetu ds. UNESCO 1 610,0 tys. zł.

²⁰ Dobór celowy wg osądu kontrolera. W 2024 r. MSZ zawarło 434 umowy finansowane ze środków dotacji na łączną kwotę 174 439,5 tys. zł. Ponadto na mocy ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej, MSZ jako następcą prawny przejął z dniem 1 lipca 2024 r. od KPRM zadania z zakresu opieki nad Polonią i Polakami za granicą dotyczące 49 umów na łączną kwotę 16 379,5 tys. zł (łącznie 483 umowy dotacji celowych na kwotę 212 792,1 tys. zł).

²¹ Dz. Urz. MSZ poz. 50, dalej: zarządzenie nr 26.

²² Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

Dyrektor Biura Kapitału Ludzkiego wyjaśniła, że zwiększenie zatrudnienia wynikało głównie z wyroków sądowych oraz ugód związanych z przewróceniem do pracy. Zwiększenie wynagrodzenia wynikało głównie ze zwiększonego funduszu wynagrodzeń o 20% w ustawie budżetowej.

(akta kontroli str. 4847-4851, 7442-7449)

W 2024 r. w Ministerstwie umowy zlecenia realizowane były przez 45 osób, w tym przez sześciu pracowników MSZ. W porównaniu do 2023 r. liczba osób wykonujących zadania na podstawie umów zleceń wzrosła o 28 osób. Wydatki na umowy zlecenia w 2024 r. wyniosły 618,4 tys. zł, w porównaniu do 2023 r. były one wyższe o 222,5 tys. zł, tj. o 56,2%. W Ministerstwie nie były zawierane umowy na najem personelu.

Szczegółowym badaniem objęto 10 umów zleceń, na które w 2024 r. poniesiono wydatki w łącznej kwocie 200,3 tys. zł. W ramach ww. umów badaniem objęto sześć umów zawartych z sześcioma własnymi pracownikami, które dotyczyły prowadzenia księgowości pracowniczej kasy zapomogowo-pożyczkowej oraz zastępstwa procesowego wykonywanego przez radców prawnych. W wyniku badania stwierdzono, że umowy były zawierane prawidłowo, w uzasadnionych przypadkach.

(akta kontroli str. 7450-7451, 7454-7455)

Wydatki majątkowe w części 45 zrealizowano w kwocie 318 403,5 tys. zł (8,0% wydatków w części), co stanowiło 85,6 % planu po zmianach (372 044,2 tys. zł). W porównaniu do 2023 r. były one wyższe o 86 307,2 tys. zł, tj. o 37,2%.

Wzrost wydatków majątkowych spowodowany był przede wszystkim sfinansowaniem rozbudowy systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz infrastruktury sieciowej i serwerowej ze środków przyznanych z rezerwy celowej, a także realizacją inwestycji budowlanych w Berlinie²³ (zaawansowany etap robót budowlanych) i w Mińsku²⁴.

(akta kontroli str. 563-573, 620-703, 7601-7652)

W planie wg ustawy budżetowej na 2024 r. zaplanowano kwotę 81 582,0 tys. zł na wydatki majątkowe (na inwestycje 39 437,0 tys. zł i na zakupy inwestycyjne 42 145,0 tys. zł). W trakcie roku planowane wydatki zostały zwiększone o 290 462,2 tys. zł do kwoty 372 044,2 tys. zł (185 933,4 tys. zł na inwestycje i 186 110,8 tys. zł na zakupy inwestycyjne).

W ramach wydatków na inwestycje w planie wg ustawy budżetowej na 2024 r. przewidziano realizację dwóch zadań w Ministerstwie na łączną kwotę 7 122,0 tys. zł²⁵ oraz ośmiu zadań inwestycyjnych w placówkach zagranicznych na łączną kwotę 32 315,0 tys. zł²⁶. W trakcie 2024 r. do realizacji wprowadzono

²³ Inwestycja pn. Budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec.

²⁴ Inwestycja pn. Budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku przy ulicy Starowileński Trakt.

²⁵ 1. Adaptacja części parteru budynku magazynowo biurowego MSZ przy ul. Tanecznej (...) na cele magazynowo - archiwalne i biurowe. 2. Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku MSZ przy ul. Tanecznej (...) – część II.

²⁶ 1. Adaptacja nowej siedziby Ambasady RP w Abu Zabi. 2. Adaptacja nowej siedziby Ambasady RP w Belgradzie. 3. Adaptacja siedziby Ambasady RP w Kigali. 4. Przebudowa budynku Ambasady RP w Lizbonie w części dedykowanej Referatowi ds. Konsularnych, w celu zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz podniesienia funkcjonalności, wraz z zagospodarowaniem terenu. 5. Adaptacja przestrzeni na pokój biurowy w budynku Konsulatu RP w Manchesterze. 6. Odtworzenie i rewaloryzacja budynku Instytutu Polskiego w Paryżu wraz z przebudową. 7. Sztokholm A - Przebudowa budynku po WPHI na potrzeby Instytutu Polskiego, mieszkań służbowych oraz pokoi gościnnych. 8. Pozostałe wydatki inwestycyjne (kwota 4,0 tys. zł nieprzypisana określonej inwestycji). Ponadto zaplanowano wydatki w ramach rezerwy celowej

trzy nowe zadania w Ministerstwie²⁷ i siedem nowych zadań w placówkach zagranicznych²⁸.

Na inwestycje wydatkowano w 2024 r. łącznie 164 787,1 tys. zł, co stanowiło 88,6% planu po zmianach. W ramach tej kwoty poniesiono następujące wydatki:

- 6 234,6 tys. zł na realizację czterech zadań w Ministerstwie. Z zaplanowanych pięciu zadań zrealizowano w pełni trzy zadania²⁹, jedno częściowo³⁰, a jednego nie zrealizowano³¹,
- 158 552,5 tys. zł na 12 (bez uwzględnienia zadania realizowanego w całości z dochodów placówki na podstawie art. 163 ufp³²) zadań w placówkach zagranicznych. Z zaplanowanych 14 zadań zrealizowano w pełni siedem zadań³³, pięć częściowo³⁴, a dwóch nie zrealizowano³⁵.

Przyczynami niepełnej realizacji zadań lub ich braku, były m.in. przedłużające się procedury przetargowe związane z wyłonieniem wykonawcy, zmiany koncepcji funkcjonowania Ambasady RP w Kigali (rezygnacja z wykonywania czynności konsularnych) i późne podpisanie umów, uniemożliwiające wykonanie wszystkich prac w 2024 r.

(akta kontroli str. 7256-7304, 7335-7337, 7347-7354, 7392-7441, 7459-7461, 7601-7652)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji części wydatków budżetu państwa w łącznej kwocie 52 136,2 tys. zł³⁶ (bieżących - 26 964,1 tys. zł i majątkowych - 25 172,1 tys. zł) poniesionych w 2024 r. w Ministerstwie

na: Budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku przy ulicy Starowileński Trakt i Budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec.

²⁷ 1. Montaż tarasu na stropodachu niższej części budynku biurowo-garażowego MSZ. 2. Przebudowa kompleksu pomieszczeń na 1 piętrze w budynku MSZ. 3. Przebudowa 3 piętra wraz z instalacją wod-kan w budynku MSZ przy ul. Litewskiej (...).

²⁸ 1. Budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec. 2. Adaptacja willi na rezydencję Ambasadora RP w Budapeszcie. 3. Zaprojektowanie i modernizacja strefy konsularnej w budynku Konsulatu Generalnego w Edynburgu. 4. Budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku przy ulicy Starowileński Trakt. 5. Instalacja systemów zabezpieczenia technicznego, rozbudowa okablowania strukturalnego LAN w Instytucie Polskim w Pradze. 6. Wykonanie prac adaptacyjnych umożliwiających utworzenie dodatkowego stanowiska obsługi konsularnej w Konsulacie Generalnym RP w Sydney. 7. Prace adaptacyjne wraz z wymianą drzwi oraz wymianą i uzupełnieniem systemów zabezpieczenia technicznego w Wydziale Konsularnym oraz Ambasadzie RP w Sztokholmie.

²⁹ Tj. zadanie nr 1, o którym mowa w przypisie nr 25 oraz zadania nr 1 i 3, o których mowa w przypisie nr 27.

³⁰ Tj. zadanie nr 2, o którym mowa w przypisie nr 27.

³¹ Tj. zadanie nr 2, o którym mowa w przypisie nr 25.

³² W oparciu o wykorzystanie środków z dochodów gromadzonych na podstawie art. 163 ufp realizowane było zadanie Odtworzenie i rewaloryzacja budynków (...) w Londynie wraz z ich przebudową. Zadanie zostało zrealizowane częściowo. W 2024 r. wydatkowano środki na obsługę prawną.

³³ Tj. zadania nr 1, 2, 5, 7, o których mowa w przypisie nr 26, zadania nr 5 i 6, o których mowa w przypisie nr 28 oraz zadanie dotyczące budowy siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi (ze środków rezerwy celowej).

³⁴ Tj. zadania nr 1, 2, 5 i 6, o których mowa w przypisie nr 28 i zadania nr 7, o którym mowa w przypisie nr 26.

³⁵ Tj. zadania nr 3, o którym mowa w przypisie nr 26 i zadania nr 3, o którym mowa w przypisie nr 28.

³⁶ Próbę dobrano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia. Próba wylosowana metodą monetarną (MUS - metoda statystyczna, w której prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej dowodem) obejmowała 45 zapisów księgowych w kwocie 39 769,5 tys. zł, tj. 8,3% wydatków Ministerstwa. Uzupełniono ją o wydatki na kwotę 12 366,7 tys. zł dobrane celowo. Kwota ta nie obejmuje wydatków badanych w ramach działań promocyjno-reklamowych oraz doradczych i eksperckich.

(dysponent III stopnia), tj. 10,8% wydatków MSZ oraz 1,6% wydatków budżetu państwa w części 45.

Stwierdzono, że wydatków dokonywano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki. Zbadane wydatki ponoszone były zgodnie z prawem, w celu realizacji zadań jednostki, z wyjątkiem wydatków na zakup usługi szkoleniowej i zakup urządzeń uniemożliwiających nielegalne pozyskiwanie dźwięku i obrazu, które opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar ani opłat.

(akta kontroli str. 4939-5216, 5267-5375, 5388-5444)

Według danych przedstawionych przez MSZ na działania promocyjno-reklamowe w części 45 w 2024 r. wydatkowano łącznie 1853,7 tys. zł (w tym 563,5 tys. zł dysponent III stopnia).

Szczegółowym badaniem objęto wydatki w wysokości 539,8 tys. zł, stanowiące 0,1% wydatków Ministerstwa i 0,02% wydatków części 45, poniesionych w 2024 r. w Ministerstwie (dysponent III stopnia oraz dysponent główny). Stwierdzono, że wydatków dokonywano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki oraz zgodnie z umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli str. 4-69, 250-562, 891-1199)

Poza ww. wydatkami na działania promocyjno-reklamowe z budżetu części 45 wydatkowano w 2024 r. środki w ramach dwóch porozumień z Telewizją Polską S.A.³⁷ na łączną kwotę 209 031,5 tys. zł. (6,5% wydatków części 45), zawartych na podstawie art. 25 ust. 5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o Radiofonii i Telewizji³⁸ oraz art. 32 ust. 1 pkt 4, 6 i 7 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej³⁹, m.in. na kształtowanie międzynarodowego wizerunku RP i wspieranie działań promujących polską gospodarkę, kulturę, język, turystykę, technikę i naukę, realizowanych w ramach innych działań. Przedmiotem porozumień było:

- tworzenie programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą: TV Polonia, TVP Wilno oraz TVP World,
- współfinansowanie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego BELSAT TV.

Kontrola prawidłowości realizacji przez MSZ zadań określonych w powyższych porozumieniach nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 3114-4435)

³⁷ 1. W dniu 15 grudnia 2022 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie tworzenia programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą: TV Polonia, TVP Wilno oraz TVP World (dalej: Porozumienie nr 1). W dniu 8 maja 2024 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień dotyczący TVP Wilno na rok 2024, do którego 20 lipca 2024 r. został zawarty Aneks nr 1 oraz w dniu 30 sierpnia 2024 r. Aneks nr 2. W dniu 7 maja 2024 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień dotyczący TV Polonia na 2024 r., do którego podpisano trzy aneksy, tj. Aneks nr 1 z 20 lipca 2024 r., Aneks nr 2 z 11 września 2024 r. i Aneks nr 3 z 28 listopada 2024 r. W dniu 1 lipca 2024 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień dotyczący TVP World na rok 2024 r., do którego 10 grudnia 2024 r. został zawarty Aneks nr 1. 2. W dniu 4 września 2018 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie współdziałania przy współfinansowaniu tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego Telewizji Polskiej S.A. pod nazwą Belsat TV. W dniu 15 sierpnia 2024 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień dotyczący Belsat TV, do którego 4 grudnia 2024 r. został zawarty Aneks nr 1.

³⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, ze zm.

³⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1370, ze zm.

W 2024 r. MSZ zawarł 160 umów na łączną kwotę 1281,6 tys. zł dotyczących zlecenia usług doradczych i eksperckich. Badanie pięciu spraw⁴⁰ na łączną kwotę 202,9 tys. zł, tj. 15,8% wydatków na umowy, nie wykazało nieprawidłowości w zakresie zlecenia realizacji zadania.

(akta kontroli str. 4-69, 4917, 7307-7334, 7338-7346, 7355-7391, 7588-7600)

Zobowiązania w części 45 na koniec 2024 r. wyniosły 79 908,3 tys. zł i były niższe o 33,3% niż kwota zobowiązań na koniec 2023 r. (119 865,4 tys. zł). Największy udział miały zobowiązania z tytułu składek do organizacji międzynarodowych (31 132,7 tys. zł) oraz z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i składek na ubezpieczenia społeczne (39 550,1 tys. zł). Na koniec 2024 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwocie 0,3 tys. zł. Dotyczyły one zwrotu kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych w wyroku na rzecz pracownika MSZ. Odsetki od ww. zobowiązań (0,62 zł) zostały uregulowane ze środków budżetowych MSZ.

(akta kontroli str. 563-573, 620-684)

Dysponent części sprawował nadzór nad prawidłowością wykorzystania środków finansowych przez podległych dysponentów w zakresie wymienionym w art. 175 ust. 1 i 2 ufp. W ramach nadzoru dokonywał m.in. kwartalnych analiz realizacji dochodów i wydatków, przeprowadzał monitoring i kontrole dotacji związanych z realizacją zadań publicznych. Nieprawidłowości opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wskazują jednak, że nadzór ten nie był w pełni skuteczny.

(akta kontroli str. 620-684, 6702-6733, 7014)

Realizacja wniosków pokontrolnych.

W skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych wystąpieniu pokontrolnym po kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. NIK sformułowała siedem wniosków pokontrolnych dotyczących realizacji wydatków budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne. NIK wniosowała o:

1. Udzielanie dotacji podmiotom zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz wewnętrznymi procedurami MSZ. Badanie 10 umów dotacji udzielonych przez MSZ wykazało, że zostały one udzielone podmiotom, które otrzymały najwyższą liczbę punktów i były rekomendowane przez komisje konkursowe, zgodnie z zasadami określonymi w udpp i wewnętrznymi procedurami MSZ. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 7456-7458)

2. Wyeliminowanie przypadków wydatkowania środków budżetowych na cele niezwiązane z ustawowymi zadaniami Ministra SZ. Badanie wydatków wykazało, że środki były poniesione na cele związane z ustawowymi zadaniami nałożonymi na MSZ. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 7456-7458)

3. Zamieszczenie na stronie BIP MSZ informacji publicznych dotyczących kontroli przeprowadzanych przez MSZ jak i kontroli przeprowadzonych w MSZ przez podmioty zewnętrzne. Badanie wykazało, że na stronie BIP MSZ zostały zamieszczone wykazy kontroli przeprowadzonych przez podmioty zewnętrzne w MSZ jak i przez MSZ. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 7456-7458)

⁴⁰ Dobór celowy wg osądu kontrolera.

4. Zapewnienie dokumentowania poinformowania beneficjentów dotacji o wynikach przeprowadzanych monitoringów. Badanie wykazało, że pracownicy Departamentów z każdego przeprowadzonego monitoringu sporządzali kartę monitoringu i pismo (wiadomość) do beneficjenta o jego wynikach oraz informowali beneficjentów (pisemnie) o ich wynikach⁴¹. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 6702-6733, 7014)

5. Sporządzanie sprawozdań z wyjazdów służbowych pracowników stosownie do wymogów określonych w zarządzeniu MSZ w sprawie podróży służbowych. Badanie siedmiu sprawozdań z podróży służbowych pracowników Departamentu Dyplomacji Kulturalnej i Promocji Polski wykazało, że zostały one sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia nr 9 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie podróży służbowych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 7456-7458)

6. Ustalanie w Protokołach Uzgodnień z TVP S.A. (wraz z załącznikami) zakresu informacji umożliwiających pełne zweryfikowanie i rozliczenie wszystkich pozycji i kosztów planowanych do sfinansowania przez MSZ. W Protokole Uzgodnień na 2024 r. dotyczącym TV Polonia, w szczególności w załącznikach, we wszystkich pozycjach podano liczbę odcinków planowanych do wytworzenia oraz merytoryczne uzasadnienie kosztów. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 3114-4435)

7. Rzetelne weryfikowanie sprawozdań z poniesionych kosztów wytworzenia audycji i programów TV Polonia. Badanie sprawozdań za 2024 r. dotyczących TV Polonia wykazało, że zawierały one wszystkie niezbędne informacje, tj. liczbę wytworzonych odcinków i czas ich trwania. Wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 3114-4435)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MSZ zakupiło usługę szkoleniową za kwotę 227 906,61 zł z pominięciem przepisów ustawy Pzp i Regulaminu, co było niezgodne z art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp oraz § 1 Regulaminu.

Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej 5 grudnia 2024 r. ogłosił dla pracowników MSZ nabór do udziału w szkoleniu - programie „The Challenge of Leadership dla wyższej kadry kierowniczej na 2025 r.” W wyniku naboru do udziału w szkoleniu wybrano pracownika MSZ – M.C.⁴² Zakup przez MSZ tej usługi szkoleniowej został zrealizowany na podstawie wewnętrznej procedury, regulującej w MSZ udzielanie zamówień publicznych o wartości netto poniżej 130 000 zł⁴³, pomimo tego iż szacowana wartość tego zamówienia, którą można było ustalić na podstawie otrzymanej oferty (ulotki), wynosiła 52 788,00 EUR, tj. 189 157,00 zł. Ustalono, że MSZ nie zawarło żadnej umowy w formie pisemnej, a jedynym dokumentem potwierdzającym dokonanie zakupu tej usługi była

⁴¹ Badaniem objęto pięć monitoringów przeprowadzonych przez pracowników Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą i pięć monitoringów przeprowadzonych przez pracowników Departamentu Dyplomacji Kulturalnej i Promocji Polski.

⁴² Wybór nastąpił z naruszeniem zasad naboru, co opisano w pkt. 5 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁴³ Co potwierdzają dwa (sporządzone 13 i 20 grudnia 2024 r.) wnioski o zakup tej usługi szkoleniowej, w których wskazano, że dotyczą one „Zamówienia udzielanego bez stosowania ustawy - Prawo zamówień publicznych”.

faktura VAT na kwotę 52 788,00 EUR, która została opłacona przelewem opiewającym na kwotę 227 906,91 zł.

(akta kontroli str. 5267-5310, 5393-5400)

Zastępca Dyrektora Akademii Dyplomatycznej wyjaśniła, że *Przeprowadzenie pełnej procedury zamówieniowej nie było realizowane z uwagi na fakt, że wyłącznie INSEAD Europe Campus organizował szkolenie, które swoją tematyką i zakresem odpowiadało specyficznym potrzebom MSZ. W związku z czym główną przestanką wyboru oferty INSEAD Europe Campus było wskazanie jej jako „jedynego wykonawcy” i dokonanie zakupu szkolenia z wolnej ręki. Zamówienie miało charakter usługi społecznej zgodnie z treścią przepisu art. 361 ustawy Prawo zamówień publicznych, zamawiający w toku postępowania odstąpił od niektórych elementów postępowania, w tym np. obowiązku powołania komisji przetargowej. Podczas uzgadniania warunków udziału pracownika MSZ na szkoleniu organizowanym przez INSEAD, skorzystaliśmy z oferty standardowej i ogólnodostępnej, o znanym programie szkolenia i warunkach udziału. Co więcej, wykonawca nie przewidywał możliwości zawarcia umowy pisemnej, poprzedzonej negocjacjami.*

(akta kontroli str. 5370-5374)

NIK nie podziela argumentacji zawartej w ww. wyjaśnieniach, gdyż udzielenie przedmiotowego zamówienia publicznego na usługę szkoleniową⁴⁴, ze względu na szacowaną jego wartość (nie niższą niż 130 000 zł) powinno odbyć się w jednym z trybów przewidzianych w ustawie Pzp⁴⁵, z uwzględnieniem regulacji szczególnych dotyczących udzielania zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi⁴⁶ oraz regulacji wewnętrznych dotyczących udzielania tego rodzaju zamówień (w szczególności w § 5-27 Regulaminu). Z przedstawionej do kontroli dokumentacji nie wynikało, aby do zakupu zastosowano którykolwiek z trybów przewidzianych w ustawie Pzp.

2. Zakupu urządzeń uniemożliwiających nielegalne pozyskiwanie dźwięku i obrazu dokonano z naruszeniem postanowień zawartych w § 32 ust. 1 i 3, §§ 33-35 i § 38 ust. 1 pkt 2 Regulaminu.

W sierpniu 2024 r. MSZ kupiło siedem ww. urządzeń za cenę 110 250,00 zł netto (135 607,50 zł brutto)⁴⁷. Zgodnie z Regulaminem przy udzielaniu tego zamówienia należało m.in.:

- a) ustalić wartość zakupu zgodnie z art. 28 i 29 Pzp (§ 32 ust. 1 Regulaminu),
- b) rozeznaczyć rynek potencjalnych wykonawców (§ 32 ust. 3 Regulaminu),
- c) wybrać w sposób i z uwzględnieniem kryteriów określonych w Regulaminie (§ 33 i § 34) najkorzystniejszą ze złożonych ofert i dokonać zakupu u wykonawcy, który taką ofertą złożył (§ 32 ust. 2 Regulaminu),
- d) udokumentować za pomocą wniosku i protokołu wybór najkorzystniejszej oferty lub tego, że możliwe lub celowe było uzyskanie bądź skorzystanie tylko z jednej oferty (§ 38 ust. 1 pkt 2 Regulaminu).

W szczególnych przypadkach, związanych ze specyficznym charakterem zakupu, jeżeli możliwe było uzyskanie tylko jednej oferty, zawarcie umowy należało poprzedzić negocjacjami (§ 35 Regulaminu).

W toku procedury zmierzającej do udzielenia tego zamówienia, wbrew przepisom Regulaminu, nie udokumentowano czynności ustalenia szacunkowej wartości tego zamówienia, nie dokonano rozeznania rynku potencjalnych

⁴⁴ Określoną w sporządzonym wniosku jako usługa szkolenia zawodowego - kod CPV: 80530000-8.

⁴⁵ Zgodnie z art. 359 pkt 2 Pzp, do udzielenia tego zamówienia należało zastosować przepisy Pzp właściwe dla zamówień klasycznych o wartości mniejszej niż progi unijne, tj. przepisy działu III.

⁴⁶ Zdefiniowanych w art. 7 pkt 34 Pzp.

⁴⁷ Umowa nr BPZZ-617/2024 z 13 sierpnia 2024 r.

wykonawców ani nie udokumentowano za pomocą wniosku i protokołu, w jaki sposób i w oparciu o jakie kryteria dokonano wyboru oferty złożonej przez podmiot, z którym zawarto umowę, jak również tego, że możliwe lub celowe było uzyskanie bądź skorzystanie tylko z jednej oferty. Nie udokumentowano także faktu, iż zawarcie umowy zostało poprzedzone negocjacjami z wykonawcą.

(akta kontroli str. 5178-5209)

Dyrektor Biura Administracji wyjaśniła, że *ustawa Prawo zamówień publicznych nie definiuje precyzyjnie techniki ustalania wartości zamówienia. Jedyнным warunkiem zdefiniowanym w Pzp i dotyczącym określania wartości zamówienia jest zachowanie należytej staranności. W zakresie przedmiotowego zamówienia Biuro Administracji uwzględniając specyfikę działalności MSZ zebrało dostępne informacje nt. właściwości funkcjonalnych oraz bezpieczeństwa i oszacowało wartość zamówienia na podstawie eksperckiej wiedzy Biura Bezpieczeństwa Dyplomatycznego oraz korzystając również z doświadczenia innych zamawiających, którzy dokonali zakupów, w tym między innymi Służby Ochrony Państwa. Z informacji pozyskanych od specjalistów z BBD oraz SOP⁴⁸ wynikało, że inne tego typu urządzenia dostępne na rynku, zagłuszają otoczenie w promieniu do kilkudziesięciu metrów a ich wykorzystanie jest niezgodne z obowiązującym prawem zarówno w Polsce, jak i w Unii Europejskiej. Zakupiony przez BA sprzęt, po wcześniejszych konsultacjach z ww., uniemożliwia wykorzystanie telefonu komórkowego do nieuprawnionego pozyskiwania dźwięku i obrazu a jednocześnie pozwala na identyfikację rozmowy przychodzącej. Dodatkowymi zaletami jest jego niewielki rozmiar oraz fakt, że zostało zaprojektowane i wyprodukowane w Polsce i spełnia wymogi MSZ oraz podnosi bezpieczeństwo informacji. Biuro Administracji (...) po otrzymaniu zlecenie zakupu, mając na uwadze specyficzny rodzaj zamówienia, wiedzę oraz kompetencje pracowników podjęło decyzję o zakupie urządzenia, które spełnia wymagania funkcjonalne MSZ, jest zgodne z obowiązującym prawem, podnosi bezpieczeństwo informacji, zostało zaprojektowane i wyprodukowane w Polsce oraz jest użytkowane przez inne jednostki administracji publicznej, przed wszystkim służby, w tym przez Służbę Ochrony Państwa. (...) Wniosek o realizację wydatku jest jednocześnie protokołem wyboru oferty.*

(akta kontroli str. 5173-5177)

NIK nie podziela stanowiska wskazanego w ww. wyjaśnieniach, gdyż MSZ nie przedstawiło żadnego dokumentu (ślądu rewizyjnego), z którego wynikałby sposób i przebieg procesu ustalania wartości zamówienia ani też ustalona w tym procesie wartość. Nie jest zatem możliwe zweryfikowanie tej wartości, a w konsekwencji nie jest również możliwe zweryfikowanie prawidłowości zastosowanego trybu udzielenia tego zamówienia.

Zdaniem NIK z przepisów Regulaminu jednoznacznie wynika, że w procedurze udzielania zamówienia, którą zastosowano w tym przypadku, istnieje obowiązek pozyskania⁴⁹ co najmniej dwóch ofert i dokonania wyboru korzystniejszej z nich. Z przepisów tych wynika również, że powinny zostać sporządzone dwa odrębne dokumenty, tj. wniosek dotyczący zakupu oraz protokół wyboru oferty, co uniemożliwia przyjęcie, iż wniosek był jednocześnie protokołem wyboru oferty. Tym bardziej, że z treści wniosku sporządzonego w tej sprawie nie wynikało ani to, że wybrano najkorzystniejszą ofertę (skoro pozyskano tylko jedną, to czynności wyboru najkorzystniejszej nie można było dokonać), ani to, że możliwe lub celowe było uzyskanie bądź skorzystanie tylko z jednej oferty.

⁴⁸ Biura Bezpieczeństwa Dyplomatycznego MSZ oraz Służby Ochrony Państwa.

⁴⁹ W sposób określony w Regulaminie.

NIK zauważa także, że Dyrektor Biura Administracji nie przedstawiła dokumentów, które potwierdzałyby, że przed realizacją przedmiotowego zakupu były przeprowadzone jakiegokolwiek konsultacje ze Służbą Ochrony Państwa, ani też, by planowany do zakupu sprzęt był jedynym dostępnym na rynku, którego stosowanie byłoby prawnie dopuszczalne. Stanowisko Dyrektora Biura Administracji, sformułowane w notatce z 19 lipca 2024 r., iż *wydaje się niewskazane szerokie rozpowszechnianie (poprzez zbieranie ofert z różnych źródeł) informacji o planowanym wydatku na powyższy cel*, nie zostało w żaden sposób uzasadnione⁵⁰. Pozyskanie wymaganych na potrzeby realizacji zamówienia informacji było przy tym możliwe np. poprzez samodzielną analizę ofert (cenników) dostępnych w Internecie (co również wprost przewidziane jest w Regulaminie), a co mogłoby zapobiec (niepożądanemu przez MSZ) szerokiemu rozpowszechnianiu informacji o planowanym zakupie. Zaznaczyć należy, że jeśli w sprawie możliwe lub celowe było uzyskanie bądź skorzystanie tylko z jednej oferty, zawarcie umowy należało poprzedzić negocjacjami, których przeprowadzenia w tym postępowaniu (ze względu na brak śladu rewizyjnego) nie można zweryfikować.

3. Dokonanie jednej z siedmiu badanych blokad planowanych wydatków z opóźnieniem wynoszącym 180 dni⁵¹, co było nierzetelne.

Pismem z 27 marca 2024 r. MSZ rozwiązało ze skutkiem natychmiastowym umowę dotacji ze Stowarzyszeniem Instytut Promocji Gospodarki, z powodu niezłożenia sprawozdania z realizacji w 2023 r. zadania publicznego pod nazwą „Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi” w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji projektu (termin realizacji projektu określono do 31 grudnia 2023 r.). Dopiero w dniu 18 września 2024 r. Departament Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej zwrócił się do Biura Finansów MSZ o dokonanie blokady wydatków w kwocie 229 940 zł (z której 212 200 zł dotyczyło Stowarzyszenia Instytut Promocji Gospodarki) w trybie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych. Blokadę planowanych wydatków Minister Spraw Zagranicznych dokonał 23 września 2024 r.

(akta kontroli str. 704-890, 7574-7579)

Zastępca Dyrektora kierująca Departamentem Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej (DKS) w MSZ wyjaśniła, że skierowanie przez DKS do Biura Finansów pisma w dniu 18 września 2024 r. dotyczącego blokady środków uzależnione było od Decyzji nr 20 Ministra SZ z dnia 18 sierpnia 2024 r. o zmianie w planie wydatków MSZ w 2024 r. w cz. 45 budżetu państwa w której to środki zostały przeniesione z DDK (były Departament Dyplomacji Kulturalnej i Promocji Polski) do powołanego DKS (Zarządzenie nr 26 Ministra SZ z dnia 13 sierpnia 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego MSZ). Biorąc pod uwagę zadania związane z organizacją prac nowo powstałego departamentu, dokonano wnikliwej analizy budżetu i po uzgodnieniach stwierdzono brak możliwości wykorzystania pozostałych środków z dotacji tj. 229 940 zł. Skutkiem czego nastąpiła niezwłocznie procedura zgłoszenia nie wykorzystanych środków z dotacji do blokady do końca 2024 r.

⁵⁰ Z informacji dostępnych powszechnie w Internecie (<https://platformazakupowa.pl/>) wynika, że informacje o postępowaniach na zakup urządzeń zagłuszających publikuje np. Komenda Stołeczna Policji (postępowania o nr ID: 950301, 1008568 i 1054755).

⁵¹ Do wyliczenia przyjęto okres od dnia następującego po dniu 27 marca 2024 r., do dnia wydania decyzji o blokadzie planowanych wydatków, tj. 23 września 2024 r.

Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej wyjaśnił, że *wcześniejsze dokonanie blokady nie było możliwe ze względu na procedowane zmiany strukturalne i kompetencyjne MSZ oraz plany kierownictwa w zakresie zmiany całościowej koncepcji funkcjonowania i brak ostatecznych decyzji co do dalszych losów sieci RODM*⁵². *Niezwłocznie po wprowadzeniu nowego regulaminu MSZ i dokonaniu wnikliwej analizy dostępnych możliwości proceduralnych, podjęto decyzję kontynuowaniu działalności sieci RODM w dotychczasowej formie oraz braku możliwości wykorzystania pozostających środków.*

(akta kontroli str. 859-876, 7549-7579)

NIK nie podziela ww. wyjaśnień, gdyż po sporządzeniu przez MSZ pisma z 27 marca 2024 r., w którym poinformowano ww. Stowarzyszenie o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym, istniały już przesłanki do podjęcia decyzji o blokowaniu planowanych wydatków.

4. Niezapewnienie niezwłocznego zawarcia sześciu z 10 objętych badaniem umów dotacji z podmiotami wyłonionymi w otwartych konkursach, co było niezgodne z art. 15 ust. 4 udpp, który wskazuje, że umowy powinny być zawierane bez zbędnej zwłoki.

Przedmiotowe umowy były zawierane od 39 do 61 dni od ogłoszenia wyników. I tak, umowa na realizację zadania publicznego:

- *Portile Raiului. Rewitalizacja samorządowej infrastruktury turystycznej na rzecz zwiększenia integralności społecznej. Caplani-Wasilków (moduł 1)*⁵³ w ramach konkursu *Polska Pomoc 2024* została podpisana 23 lipca 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 13 czerwca 2024 r. (40 dni),
- *Poprawa jakości i dostępu do opieki psychologicznej dla dzieci i ich rodzin w Centrach Pomocy Rodzinie w Charkowie, Odessie, Żytomierzu i Winnicy w Ukrainie*⁵⁴ w ramach konkursu *Polska Pomoc 2024* została podpisana 13 sierpnia 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 13 czerwca 2024 r. (61 dni),
- *Mobilne schrony – bezpieczeństwo i ochrona mieszkańców Sum w obliczu ostrzałów, nalotów i innych zagrożeń*⁵⁵ w ramach konkursu *Polska Pomoc 2024* została podpisana 5 sierpnia 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 13 czerwca 2024 r. (53 dni),
- *Adaptacja schronów do celów prowadzenia zajęć edukacyjnych w czasie alarmów przeciwlotniczych Mobilne schrony – bezpieczeństwo i ochrona mieszkańców Sum w obliczu ostrzałów, nalotów i innych zagrożeń*⁵⁶ w ramach konkursu *Polska Pomoc 2024* została zawarta 5 sierpnia 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 13 czerwca 2024 r. (53 dni),
- *Projektując jutro: Polski zrównoważony Design i Biznes dla lepszej przyszłości (moduł 1)*⁵⁷ w ramach konkursu *Dyplomacja Publiczna 2024-2025 – wymiar europejski i przeciwdziałanie dezinformacji* została podpisana 27 września 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 19 sierpnia 2024 r. (39 dni),
- *Mobilna pomoc medyczna i psychologiczna dla mieszkańców obwodu sumskiego*⁵⁸ w ramach konkursu *Polska Pomoc 2024*, została zawarta 8 sierpnia 2024 r., podczas gdy wyniki konkursu ogłoszono 13 czerwca 2024 r. (56 dni).

⁵² Regionalne Ośrodki Debaty Międzynarodowej.

⁵³ Nr DWR/PP 2024 (jst)/005/2/2024.

⁵⁴ Nr DWR/PP 2024/121/2/2024.

⁵⁵ Nr DWR/PP 2024 (jst)/004/1/2024.

⁵⁶ Nr DWR/PP 2024/014/1/2024.

⁵⁷ BP-799/2024- 27.09.2024.

⁵⁸ Nr DWR/PP 2024/116/1/2024.

(akta kontroli str. 5617-5930, 7015-7107)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że *przyczyną było m.in. długotrwałe przesyłanie przez jednego z oferentów zmodyfikowanego kosztorysu w związku z redukcją kwoty dotacji, okresem urlopowym oraz zmianą opiekuna projektu.*

(akta kontroli str. 7168-7174)

Zdaniem NIK nieuzasadniona zwłoka w podpisywaniu umów powoduje opóźnienie w przekazywaniu środków dotacji, a co za tym idzie w realizacji zadania publicznego, co pozostaje w oczywistej sprzeczności z dyspozycją art. 15 ust. 4 udpp. NIK zwraca ponadto uwagę, iż nieprawidłowość o takim samym charakterze została stwierdzona w trakcie kontroli przeprowadzonej w MSZ – *Realizacja Wieloletniego Programu Współpracy Rozwojowej na lata 2021-2030 „Solidarność dla rozwoju”.*

5. Nierzetelnie przeprowadzono nabór pracowników do udziału w programie „The Challenge of Leadership dla wyższej kadry kierowniczej na 2025 r.”.

W zasadach ogłoszonego naboru do ww. programu podano m.in., że *uczestnikami programu mogą być pracownicy MSZ spełniający wymagania niezbędne określone w ogłoszeniu, a jednym z pięciu sformułowanych niezbędnych wymagań było posiadanie co najmniej 5-letniego doświadczenia na stanowisku kierowniczym wyższego szczebla.* W naborze udział wzięły tylko jeden pracownik MSZ – M.C. W protokole z naboru podano, że: *Kandydatka nie spełnia wymagania niezbędnego określonego w punkcie b)⁵⁹, jej doświadczenie na stanowisku zastępcy dyrektora wynosi 4 miesiące, niemniej posiada wieloletnie doświadczenie na stanowisku naczelnika wydziału w MSZ, oraz wcześniejsze doświadczenie na stanowisku kierownika działu spedycji międzynarodowej w sektorze prywatnym. Na podstawie oceny merytorycznej dokumentów kandydatki Akademia Dyplomatyczna w trybie warunkowym rekomenduje p. M.C. do udziału w programie.* Protokół ten został zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej. Po zakwalifikowaniu M.C. do udziału w programie, została z tym pracownikiem podpisana 20 grudnia 2024 r. umowa o podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, w której MSZ zobowiązał się do pokrycia 100% kosztów szkolenia oraz kosztów noclegów, należnych diet, ryczałtów oraz innych niezbędnych udokumentowanych wydatków, a także kosztów czterech podróży do miejsca szkolenia. W związku z realizacją tej umowy w 2024 r. MSZ zapłacił bezpośrednio organizatorowi szkolenia kwotę 227 906,61 zł.

(akta kontroli str. 5279-5301, 5308-5316)

Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej wyjaśnił, że *Wybór kandydatki został dokonany z uwzględnieniem niezbędnych wymagań, określonych w Zasadach naboru do programu The Challenge of Leadership dla wyższej kadry kierowniczej na 2025 r. Kandydatka dyrektor M.C. spełniała podane kryteria, w tym również wymóg doświadczenia zawodowego nałożony przez organizatora INSEAD. Pani M.C., obecnie zastępca dyrektora w Biurze Organizacji i Rozwoju, legitymuje się wieloletnim doświadczeniem na stanowiskach kierowniczych, zarówno w Centrali MSZ, jak i na placówce. Kierowała (naczelnik) nieprzerwanie w latach 2009-2020, dużymi zespołami w Biurze Infrastruktury oraz w Departamencie Polityki Europejskiej. Należy przy tym podkreślić, że podjęcie ostatecznej decyzji o przyjęciu do programu następuje po rozmowie kwalifikacyjnej z prowadzącymi program „The Challenge of Leadership”. Po odbyciu rozmowy z kandydatką INSEAD potwierdził, że wykazuje się ona kompetencjami lidorskimi na poziomie, który zagwarantuje*

⁵⁹ Omyłka pisarska - powinno być „w punkcie c)“.

odpowiedni skład grupy umożliwiający rozwój każdego z uczestników zgodnie z założeniami programu.

(akta kontroli str. 4943-4948)

Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej wyjaśnił również, że *Kryteria naboru do udziału w programie dla wyższej kadry kierowniczej pt. „The Challenge of Leadership” w 2025 r., nie uległy zmianie w trakcie trwania ogłoszonego naboru, w związku z czym nie było potrzeby komunikacji w tej kwestii z pracownikami zaproszonymi do naboru. W tej sytuacji jedyną informacją, jaką otrzymali pracownicy pionu DGSZ dla których przeznaczono tego rodzaju szkolenie, było mailowe zaproszenie do naboru.*

(akta kontroli str. 5388-5392)

NIK nie podziela stanowiska Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej, że kandydatka spełniała kryteria określone w naborze, a jej wybór został dokonany z uwzględnieniem niezbędnych wymagań określonych w zasadach naboru. Zdaniem NIK w zasadach naboru jednoznacznie określono wymagania, które warunkowały możliwość ubiegania się o zakwalifikowanie do udziału w programie. Na etapie składania zgłoszeń wymaganie określone jako niezbędne, z którego ostatecznie zrezygnowano – dokonując wyboru M.C., która, jak zaznaczono w protokole, go nie spełniała – mogło mieć istotny wpływ na podejmowanie decyzji przez inne zainteresowane osoby, co do udziału w naborze.

6. Przewlekłe prowadzenie przez MSZ siedmiu z 10 kontroli zadań publicznych finansowanych ze środków dotacji, co było nierzetelne⁶⁰.

Według stanu na 18 marca 2025 r. siedem kontroli, rozpoczętych w 2024 r., nie zostało zakończonych pomimo upływu co najmniej ośmiu miesięcy od wszczęcia kontroli. Badanie wykazało, że w przypadku projektów:

- 01/2021/DWPPG/DKPWILNO/M3 – pierwsze pismo o dokumentację wysłano do beneficjenta 28 czerwca 2024 r.,
- 03/2023/DWPPG/IIP – pierwsze pismo o dokumentację wysłano do beneficjenta 28 czerwca 2024 r.,
- 20/2022/DWPPG/M2 – pierwsze pismo o dokumentację wysłano do beneficjenta 27 czerwca 2023 r.,
- BPZZ-115/2023 – pierwsze pismo o przekazanie dokumentów do kontroli wysłano do beneficjenta 23 maja 2024 r.,
- BPZZ-498/2023 – pierwsze pismo o przekazanie dokumentów do kontroli wysłano do beneficjenta 23 maja 2024 r.,
- BPZZ-137/2023 – pierwsze pismo o przekazanie dokumentów do kontroli wysłano do beneficjenta 12 lipca 2024 r.,
- BPZZ-275/2023 – pierwsze pismo o przekazanie dokumentów do kontroli wysłano do beneficjenta 12 lipca 2024 r.

W żadnym ze wskazanych przypadków kontrole nie zostały zakończone w badanym okresie, tj. do 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 6899-6957)

Dyrektorzy Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą oraz Departamentu Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej wyjaśnili, że *niezakończenie kontroli w przypadku ww. projektów*

⁶⁰ Kontrolą objęto przeprowadzanie kontroli przez Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej, Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą oraz Departament Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej. Wyboru dotacji do kontroli dokonano zgodnie z § 25 ust. 2 zarządzenia nr 26.

było spowodowane m.in. przesyłaniem niepełnych dokumentów i odpowiedzi przez beneficjentów, a nawet ich nieprzesyłaniem w ogóle, niepełną obsadą kadrową oraz wielomiesięcznymi kontrolami CBA i Administracji Skarbowej w MSZ.

(akta kontroli str. 6899-6957)

NIK zauważa, że złożone wyjaśnienia pozostają bez wpływu na obiektywną okoliczność przewlekłego prowadzenia kontroli u beneficjentów. NIK zwraca uwagę, iż tożsama nieprawidłowość stwierdzona została w trakcie kontroli przeprowadzonej w MSZ – *Realizacja Wieloletniego Programu Współpracy Rozwojowej na lata 2021-2030 „Solidarność dla rozwoju”*.

7. Niewydanie aktualnej procedury tworzenia kopii zapasowych systemów teleinformatycznych MSZ, co było niezgodne z § 9 ust. 1 *Polityki bezpieczeństwa teleinformatycznego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz w placówkach zagranicznych* (dalej: *Polityka*).

Kontrola wykazała, że od 17 listopada 2021 r. w MSZ obowiązywała *Polityka*, stosownie do której dyrektor komórki organizacyjnej właściwej do spraw informatyki i telekomunikacji MSZ miał obowiązek wydać procedurę wykonywania kopii zapasowych systemów teleinformatycznych MSZ, określającą metody, zakres, częstotliwość i harmonogram wykonywania kopii, a także sposób weryfikacji ich poprawności oraz okres ich przechowywania (§ 9 ust. 1).

Obowiązująca przed wejściem w życie *Polityki, Procedura wykonywania kopii zapasowych w systemach teleinformatycznych Ministerstwa Spraw Zagranicznych* (wersja 1.0 z lipca 2014 r.) zachowała moc⁵⁵ do 17 listopada 2023 r. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nowa procedura nie została wydana.

(akta kontroli str. 5320-5353)

Zastępca Dyrektora Biura Informatyki i Telekomunikacji wyjaśnił, że *Trwają prace nad projektem procedury wykonywania kopii zapasowych w systemach teleinformatycznych Ministerstwa Spraw Zagranicznych do Polityki bezpieczeństwa teleinformatycznego w MSZ. Do czasu zakończenia prac nad projektem nowej procedury, zarządzanie kopiami zapasowymi odbywa się w sposób uwzględniający procedurę w wersji 1.0 z 2014 roku.*

(akta kontroli str. 5317-5319, 7462-7463)

Zdaniem NIK powyższe wyjaśnienia potwierdzają jedynie fakt nieopracowania i niewydania aktualnej procedury tworzenia kopii zapasowych systemów teleinformatycznych MSZ. Mając na uwadze upływ niemal 1,5 roku od czasu, kiedy poprzednia procedura przestała obowiązywać, należy zintensyfikować działania w celu wprowadzenia w MSZ aktualnej procedury.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2024 r. budżetu państwa w części 45 przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Wydatki realizowano w granicach posiadanych środków finansowych oraz kwot ujętych w planie finansowym. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, dotyczące m.in. blokowania planowanych wydatków z opóźnieniem, udzielania zamówień publicznych z naruszeniem ustawy Pzp oraz wewnętrznych procedur oraz nierzetelnej realizacji niektórych zadań, świadczą o nie w pełni skutecznym nadzorze i kontroli dysponenta części 45 nad wykonaniem budżetu państwa, sprawowanym na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

⁵⁵ Zgodnie z § 24 *Polityki*.

V. 3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 45 – Sprawy zagraniczne oraz sprawozdań jednostkowych Ministerstwa jako dysponenta III stopnia i dysponenta głównego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz sprawozdań za IV kwartał 2024 r.:
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 45 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 1 kwietnia 2025 r., w ramach części 45 dokonano korekty sprawozdań jednostkowych:

- dysponenta III stopnia (Ministerstwa) – Rb-28 i Rb-BZ1,
- dysponenta głównego – Rb-Z.

Korekty wynikały m.in. z weryfikacji i aktualizacji sald kont oraz wpływu dokumentów księgowych, które należało ująć w księgach rachunkowych dotyczących 2024 r.

(akta kontroli str. 4-69, 4436-4936, 5354-5369, 5376-5387,
CD1 pliki: 003-008, 013-033, 036-038)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania dysponenta III stopnia zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych.

VI. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Udzielanie zamówień publicznych zgodnie z ustawą Pzp oraz procedurami obowiązującymi w MSZ.
2. Dokonywanie blokad wydatków niezwłocznie po stwierdzeniu nadmiaru posiadanych środków.
3. Zapewnienie bezzwłocznego zawierania umów dotacji z podmiotami wyłonionymi w konkursie.

4. Przeprowadzanie naboru pracowników do udziału w szkoleniach zgodnie z przyjętymi kryteriami.
5. Wyeliminowanie przypadków przewlekłego prowadzenia kontroli dotacji związanych z realizacją zadań publicznych.
6. Niezwłoczne wydanie procedury tworzenia kopii zapasowych systemów teleinformatycznych MSZ.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶¹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, kwietnia 2025 r.

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Piotr Miklis

/podpisano elektronicznie/

⁶¹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczania przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.